

26. 9. 2003

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Poslanci schvalují novelu zákona o daních příjmů - jaké podstatné změny jsou navrhovány pro fyzické osoby

Přitom podle novelizovaného § 4 zákona o účetnictví má platit, že tato fyzická osoba (podnikatel) je povinna zahájit účtování (resp. přejít na podvojný účetnictví) od prvního dne účetního období následujícího po kalendářním roce, ve kterém se stala účetní jednotkou. To znamená, že pokud zjistí fyzická osoba v roce 2004, že se z výše uvedeného důvodu stala v tomto roce účetní jednotkou, tak bude povinna....

Nejde o nový zákon o daních z příjmů, jak se mylně mnoho poplatníků domnívá, nýbrž o novelu zákona stávajícího. To znamená, že ani nyní se neopouští stávající základní konstrukce systému zdaňování příjmů a novelizovaná ustanovení na tuto konstrukci navazují.

Zrušení jednoduchého účetnictví a daňové dopady přechodu

Podle právě projednávané novely zákona o účetnictví budou účetními jednotkami s povinností vést podvojný účetnictví i fyzické osoby (podnikatelé), pokud jejich obrat (definovaný zákonem o dani z přidané hodnoty) za bezprostředně předcházející kalendářní rok přesáhl výši 6 000 000 Kč. Pojem obrat je nově v tomto zákoně navrhován pro tyto poplatníky tak, že obratem se rozumí příjmy za zdanitelná plnění, přičemž do obratu se nezahrnují plnění osvobozená od daně podle § 25 a daň u plátce.

Přitom podle novelizovaného § 4 zákona o účetnictví má platit, že tato fyzická osoba (podnikatel) je povinna zahájit účtování (resp. přejít na podvojný účetnictví) od prvního dne účetního období následujícího po kalendářním roce, ve kterém se stala účetní jednotkou.

To znamená, že pokud zjistí fyzická osoba v roce 2004, že se z výše uvedeného důvodu stala v tomto roce účetní jednotkou, tak bude povinna zahájit vedení podvojného účetnictví od 1. 1. 2005, pokud si zvolí za účetní období kalendářní rok.

Podle přechodných opatření novely zákona o účetnictví tato fyzická osoba (podnikatel) uzavře k 31. 12. 2003 všechny účetní knihy jednoduchého účetnictví a od 1. 1. 2004 zahájí vedení daňové evidence vymezené v novém § 7b novely zákona o daních z příjmů. V případě, že se na ni bude od 1. 1. 2004 vztahovat zákon o účetnictví, ukončí k 31. 12. 2004 vedení daňové evidence a přejde od 1. 1. 2005 na vedení podvojného účetnictví; v opačném případě nadále povede daňovou evidenci.

Přechod z jednoduchého účetnictví na daňovou evidenci stanovenou v § 7b je pro poplatníky bez daňových dopadů.

Zmírnění daňových dopadů přechodu na vedení podvojného účetnictví je řešeno nově v § 23 odst. 14 a to tak, že poplatník nemusí nejen hodnotu zásob jako dosud, ale i nově pohledávek, zahrnovat do základu daně jednorázově celou, nýbrž rovnoměrně po 5 následujících zdaňovacích obdobích, počínaje zdaňovacím obdobím zahájení účtování v soustavě podvojného účetnictví.

Zavedení daňové evidence

V návaznosti na výše uvedené nebudou v roce 2004 statisíce podnikatelů vést žádné účetnictví.

V § 7b je jim pouze stanovena daňová evidence, která má zajišťovat zjištění základu daně a má obsahovat údaje o

- a) příjmech a výdajích, v členění potřebném pro zjištění základu daně a
- b) majetku a závazcích.

Je tak stanoven pouze obsah daňové evidence a nikoli způsob, resp. forma, jejího vedení.

Poplatníkovi tak není uloženo, jako dosud při vedení jednoduchého účetnictví, aby např. údaje o příjmech a výdajích uskutečňoval zásadně v časovém sledu a nejsou ani stanoveny náležitosti evidence o majetku a závazcích jako dosud.

Poplatníci s příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti si tak v návaznosti na nové ustanovení § 7b mohou vést daňovou evidenci způsobem jaký si určí, přičemž musí být dodrženo to, že daňová evidence poplatníka zajišťuje zjištění základu daně a obsahuje údaje o příjmech a výdajích, v členění potřebném pro zjištění základu daně, a o majetku a závazcích.

Možnost vedení opravdu jednoduché evidence podle výše uvedeného ustanovení však komplikuje fakt, že např. podle dosud platného ustanovení § 39 odst. 3 zákona o správě daní a poplatků je poplatník daně z příjmů fyzických osob provozující podnikatelskou a jinou samostatnou výdělečnou, který přijímá platby v hotovosti, povinen vést evidenci (záznamy) denních tržeb, není-li rozhodnutím správce daně stanoveno jinak.

Dále platí to, že podle dosud platného § 39 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků, může správce daně uložit poplatníkovi, aby kromě výše uvedené daňové evidence vedl zvláštní záznamy, potřebné pro správné stanovení daňového základu a daně. Lze proto jen doufat, že nebude narušen záměr novely zákona v této oblasti a stanovení jednoduché daňové evidence nebude „torpédováno“ rozhodnutími finančních úřadů, které budou poplatníkům ztěžovat život.

Se zrušením jednoduchého účetnictví a zavedením daňové evidence souvisí ještě jeden závažný problém:

Poplatníci (plátcí DPH) měli dosud stanoveno, že částečná úhrada pohledávky či závazku se u nich v peněžním deníku přednostně vypořádá s pohledávkou či závazkem z titulu daně z přidané hodnoty a až zbylá část se zaúčtuje do příjmů či výdajů, které ovlivňují základ daně. Obdobné ustanovení není v novele zákona navrhováno a poplatníci tak nemají stanoveno, jak postupovat s částečnými úhradami pohledávek či závazků, které nebyly v rámci zdaňovacího období vyrovnány.

Navíc je nutné říci, že pro zajištění právní jistoty poplatníkům vedoucích daňovou evidenci by mělo být i novelizováno ustanovení § 3 (Předmět daně z příjmů fyzických osob) a v něm jasně stanoveno, že předmětem daně z příjmů není v příjmech obsažená daň z přidané hodnoty a ani přijatý nadměrný odpočet daně z přidané hodnoty.

Pro obsahové vymezení složek majetku v daňové evidenci (např. zásob) se použije, tak jako dosud, Vyhláška č. [500/2002](#) Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví, pokud zákon o daních z příjmů nestanoví jinak (např. pro hmotný majetek).

V zájmu skutečně jednoduché daňové evidence a zajištění právní jistoty poplatníků by mělo být novelou zákona o daních z příjmů dále stanoveno, že o drobném majetku v ocenění do 3 000 Kč, jehož doba použitelnosti je delší než jeden rok (kalkulačky, řemeslnické nástroje apod.), se evidence nevede.

Není navrhována minimální daň, ale minimální základ daně

V návrhu novely zákona není navrhována minimální daň, nýbrž minimální základ daně (v novém ustanovení § 7c) a to v podstatě na úrovni poloviny průměrné mzdy násobené počtem kalendářních měsíců ve kterých poplatník v průběhu zdaňovacího období podnikal.

Minimální základ daně se bude vztahovat pouze na poplatníky s příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství, ze živnosti a příjmy z jiného podnikání podle zvláštních předpisů s tím, že se nebude za stanovených podmínek vztahovat např. na důchodce a studenty. Minimální základ daně se nebude rovněž vztahovat na poplatníky ve zdaňovacím období, ve kterém zahájili nebo ukončili podnikatelskou činnost, a v bezprostředně následujícím zdaňovacím období po zahájení podnikatelské činnosti.

Minimální základ daně bude podnikatel mající výše uvedené příjmy povinen uplatnit tehdy, jestliže jeho celkový základ daně (zahrnující všechny poplatníkovy příjmy a nejen příjmy z podnikání) nebude odpovídat výše uvedené hodnotě minimálního základu daně.

I když bude poplatník muset uplatnit minimální základ daně, tak to ještě neznamena, že bude muset platit daň. I tento minimální základ daně si bude moci podnikatel dále snížit o položky odčitatelné od základu daně podle § 15 zákona o daních z příjmů (na poplatníka, na děti apod.), nikoliv však o položky odčitatelné od základu daně podle § 34 (např. o v minulosti vzniklou daňovou ztrátu).

Další významnější změny

Novela zákona obsahuje další změny, které jsou poplatníkům ku prospěchu. Jde např. o následující:

- nově bude možno zdaňovat 15% srážkovou daní příjmy ze závislé činnosti, jejichž úhrnná výše u téhož zaměstnavatele nepřesáhne v kalendářním měsíci částku 5 000 Kč (dosud 3 000 Kč),
- nepeněžní plnění poskytované zaměstnanci ve formě rekreace nebo zájezdů bude osvobozeno od daně v úhrnné částce 20 000 Kč za kalendářní rok (dosud byl stanoven u zahraniční rekreace limit 10 000 Kč a u tuzemské stanoven nebyl),
- osvobozeny budou od daně z příjmů příjmy z příležitostných činností nebo z příležitostného pronájmu movitých věcí, včetně příjmů ze zemědělské výroby, která není provozována podnikatelem (samostatně hospodařícím rolníkem) uvedené v § 10 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů, pokud jejich úhrn u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období 20 000 Kč (dosud 10 000 Kč),
- zvyšuje se částka na vyživované dítě odpočitatelná od základu daně z 23 520 Kč na 25 560 Kč,
- nově bude možno si od základu daně odečíst zaplacené členské příspěvky člena odborové organizace této organizaci podle jejich stanov, která uskutečňuje činnosti spočívající v obhajobě hospodářských a sociálních zájmů zaměstnanců v rozsahu vymezeném zvláštním právním předpisem; takto bude možno odečíst částku do výše 1,5 % zdanitelných příjmů, maximálně však do výše 3 000 Kč za zdaňovací období,

- daň nebo daň včetně zvýšení daně se nepředepíše a neplatí, nepřesáhne-li 200 Kč (dosud 100 Kč) nebo celkové zdanitelné příjmy nečiní u fyzické osoby více než 15 000 Kč (dosud 10 000 Kč); to neplatí, byla-li z těchto příjmů vybrána daň nebo záloha na daň srážkou,

- daňové přiznání bude povinen podat každý, jehož roční příjmy, které jsou předmětem daně z příjmů fyzických osob, přesáhly 15 000 Kč (dosud 10 000 Kč), pokud se nejedná o příjmy od daně osvobozené nebo o příjmy, z nichž je daň vybírána srážkou podle zvláštní sazby daně,

- daňové přiznání nebude povinen podat poplatník, který má příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků podle § 6 pouze od jednoho a nebo postupně od více plátců včetně doplatků mezd od těchto plátců (§ 38ch odst. 4) a neuplatňoval odečet úroků (§ 15 odst. 10 a 11) z hypotečního úvěru banky, popřípadě z jiného úvěru poskytnutého bankou v souvislosti s hypotečním úvěrem. Podmínkou je, že poplatník podepsal u všech těchto plátců daně na příslušné zdaňovací období prohlášení k dani podle § 38k a vyjma příjmů od daně osvobozených a příjmů, z nichž je vybírána daň zvláštní sazbou daně, nemá jiné příjmy podle § 7 až 10 vyšší než 6 000 Kč (dosud 4 000 Kč).

Jaké jsou podstatnější změny v uznávání daňových výdajů

Poplatníci jistě uvítají následující změny:

- jako daňový výdaj se podle § 25 odst. 1 písm. t) neuznávají výdaje na reprezentaci, kterými jsou zejména výdaje na pohoštění, občerstvení a dary. Za dar se nově nebude považovat reklamní nebo propagační předmět, který je opatřen obchodní firmou nebo ochrannou známkou poskytovatele tohoto předmětu nebo názvem propagovaného zboží nebo služby, jehož hodnota bez daně z přidané hodnoty nepřesahuje 500 Kč (dosud 200 Kč) a který není předmětem spotřební daně,

- nově budou v návaznosti na § 24 odst. 2 písm. d) zákona o daních z příjmů poplatníkům jako daňový výdaj uznány členské příspěvky poplatníka organizacím zaměstnavatelů založeným podle zákona o sdružování občanů do výše 0,5 % úhrnu vyměřovacích základů pro pojistné na sociální zabezpečení za zdaňovací období nebo období, za které je podáváno daňové přiznání.

Naopak radost nebudou mít mnozí poplatníci zejména následujících změn:

- u osobního automobilu kategorie M1, s výjimkou automobilu, kterýž je využíván provozovatelem silniční motorové dopravy nebo provozovatelem taxislužby na základě vydané koncese a automobilu druh sanitní a pohřební, může být pro účely uznávání odpisů jako daňového výdaje vstupní cena nebo zvýšená vstupní cena automobilu maximálně ve výši 900 000 Kč,

- pokud bude mít poplatník výše uvedený osobní automobil pronajat na základě smlouvy o finančním pronájmu s následnou koupí najatého majetku, tak přesáhne-li nájemné podle této smlouvy za celou dobu trvání nájmu částku 900 000 Kč, tak se bude uznávat jako daňový výdaj za celou dobu trvání nájmu pouze nájemné ve výši 900 000 Kč a v jednotlivých zdaňovacích obdobích pouze poměrná část z 900 000 Kč připadající na příslušné zdaňovací období,

- zavádí se nová odpisová skupina 6 s dobou odpisování 50 let dosud (30 let) do které jsou zařazeny nejen administrativní budovy, ale také hotely, budovy obchodních domů a podzemní obchodní střediska.

Další články:

- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Sdílení elektřiny v obecních projektech, změny po 1.8.2026 a zapojení bateriových úložišť](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc květen 2026](#)
- [Když model počítá správně, ale závěr je zavádějící: limity AI při oceňování podniků](#)
- [Institut zajišťovacího příkazu v daňovém řízení: podmínky vydání a obrana v odvolacím řízení](#)
- [Postavení finančního arbitra v kontextu nařízení Brusel I bis - Funkční pojetí „soudu“, osvědčení podle čl. 53 a možnost výkonu nálezu v jiných členských státech EU](#)
- [Daňová ztráta a její vliv na lhůtu pro stanovení daně](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc duben 2026](#)
- [Zaměstnanecké benefity dle ustanovení § 6 odst. 9 písm. d\) zákona o daních z příjmů v roce 2026](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc březen 2026](#)